

NIEUWE PERSPECTIEVEN VOOR DE PADDESTOELENKARTERING

E. Arnolds

Ook in de toekomst blijft een voortdurend groeiend en geactualiseerd waarnemingenbestand essentieel voor onze kennis over de Nederlandse mycoflora én voor alle activiteiten die te maken hebben met beheer en behoud van paddestoelen. Deze laatste functies zijn in het verleden ook door de overheid erkend. Gedurende vele jaren heeft het Informatie- en KennisCentrum Natuurbeheer (IKC-N) van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij ons met raad, daad en geld terzijde gestaan. Deze hulp betrof voornamelijk het verschaffen van een professioneel, goed beveiligd onderdak aan het gegevensbestand en het daarmee gepaard gaande bestandsbeheer; het op verzoek bewerken van de gegevens ten behoeve van onderzoek en publicaties; het beschikbaar stellen en zo nodig vervaardigen van de benodigde software, bijvoorbeeld van het invoerprogramma; het financieren en organiseren van het invoeren van de gegevens op de formulieren. Hieraan hebben vooral Peter Frigge, Jo Hoogeboom en Peter van Kessel veel bijgedragen. De NMV is hen veel dank verschuldigd voor hun inzet, soms ook buiten reguliere werktijden.

De medewerking van het IKC-N aan de paddestoelenkartering is op 1 januari j.l. door deze instantie eenzijdig stopgezet. Het beheren van gegevensbestanden zou niet meer passen binnen de huidige beleidsdoelstellingen. In managersjargon heet het dat kennis over natuur niet meer in eigen huis aanwezig hoeft te zijn, maar desgewenst kan worden ingekocht. Daarbij past de kanttekening dat die kennis op het gewenste moment dan wel aanwezig moet zijn, bijvoorbeeld als een herziening van de Rode Lijst aan de orde is. Juist het instandhouden van die kennis kan in gevaar komen door het besluit om het verzamelen van basale gegevens door vrijwilligers niet langer te ondersteunen. Waarbij het in feite gaat om een luttel bedrag aan overheidsgeld voor een groot rendement. De jaarlijks bijeengebrachte karteringsgegevens vertegenwoordigen, uitgedrukt in werkjaren, een bedrag van vele tonnen!

Een ander argument van het ministerie van LNV om de steun aan de kartering te beëindigen is de start van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), waarvan het paddestoelenmeetnet een onderdeel vormt. Het monitoren van paddestoelen in proefvlakken zal zeker nuttige, statistisch toetsbare informatie opleveren over het wel en wee van de mycoflora, maar kan de kartering niet vervangen. Het meetnet betreft slechts een beperkt aantal soorten in een beperkt biotoop, namelijk bossen en lanen op zand. Voor informatie over voor- en achteruitgang van andere soorten en paddestoelen in andere habitats is de kartering onontbeerlijk, bijvoorbeeld in het kader van herziening van de Rode Lijst. Bovendien is het landelijke bestand noodzakelijk voor de interpretatie van de gegevens uit het meetnet. Hoe representatief zijn de gekozen meetpunten? Zijn trends in het meetnet gelijk aan trends in floristische waarnemingen? Waar vinden we zeldzame telsoorten, zodat daar meetpunten kunnen worden uitgezet? Het artikel van Arnolds & Veerkamp (2000) in de laatste *Coolia* is illustratief voor deze samenhang tussen meetnet en kartering.

Het bestuur van de NMV heeft samen met de Werkgroep Paddestoelenkartering en de coördinatoren van het Paddestoelenmeetnet gezocht naar mogelijkheden om de continuïteit van de kartering zo goed mogelijk te waarborgen. Gelukkig zijn hieruit goede oplossingen naar voren gekomen. Het karteringsbestand kan vooralsnog worden ondergebracht bij het paddestoelenmeetnet. De andere taken die het IKC-N vervulde, kunnen, behoudens het meest basale bestandsbeheer (invoer van pakketten geautomatiseerde gegevens, levering van geactualiseerde bestanden aan de coördinator van de kartering) daarbij niet worden overgenomen. Hiervoor worden oplossingen binnen de vereniging gezocht.

De invoer van gegevens die aangeleverd worden op formulieren zal door de coördinator

worden georganiseerd en worden uitbesteed aan een ponsbureau. De kosten kunnen voorlopig door de vereniging worden opgebracht dankzij de opgebouwde financiële reserve van vroegere projecten. Gestreefd wordt om de kosten te beperken door het bevorderen van het gebruik van het nieuwe, gebruikersvriendelijke invoerprogramma (zie ook 'Waarnemingen invoeren met de computer', hieronder) en van het invoeren van formulieren door provinciale coördinatoren en andere vrijwilligers. Het aanleveren van gegevens via formulieren blijft echter te allen tijde mogelijk en welkom!

De ontwikkeling van toegespitste programmatuur door Peter Frigge maakt het voor Bernhard gemakkelijker om zelf gegevens te bewerken ten behoeve van publicaties en andere doeleinden. Dit leidt echter tot een ongewenste taakverzwaring en meer gecompliceerde vragen kunnen met de bestaande programma's niet eenvoudig worden beantwoord. Er is daarom een kleine informele computercommissie opgericht, waarin Ad van den Berg en Sjoerd Greydanus participeren. Zij zullen Bernhard bijstaan en een deel van zijn taken overnemen. Deze overgang betekent wel dat de afhandeling van aanvragen om karteringsgegevens soms meer tijd zal kosten dan voorheen. Ook zullen duidelijke prioriteiten worden gesteld en niet aan elk verzoek kan in de toekomst worden voldaan.

Eef Arnolds

Voorzitter Werkgroep Paddestoelenkartering
Bureaucoördinator van het Paddestoelenmeetnet

WAARNEMINGEN INVOEREN MET DE COMPUTER

A.P. v.d. Berg, E. Arnolds en B.W.L. de Vries

Op diverse NMV-bijeenkomsten hebt u in de afgelopen jaren op de karteringsstand naast de bekende karteringsformulieren ook diskettes gezien met een computerprogramma om waarnemingen in te voeren. Aanvankelijk was dit het programma Frog en sinds enige tijd is dit vervangen door Spot (auteur Peter Frigge). Misschien heeft u het zelf ook meegekregen en al of niet gebruikt. Tot nu toe kleefden aan deze programma's verschillende bezwaren, waardoor de PC-bezitters er nog slechts mondjesmaat gebruik van maken. Met het beschikbaar komen van een gemoderniseerde versie van Spot komt daar binnenkort hopelijk verandering in.

Voor diskettes met het nieuwe programma en een sterk uitgebreide handleiding kunt u terecht bij de DC's of de CC. Voor leden met een internet-aansluiting wordt het leven pas echt makkelijk. Alle informatie over het programma wordt op de website van de NMV geplaatst (www.mlf.sci.kun.nl/mlf/nmv). Het programma zal daar ook te 'downloaden' zijn. Nieuwe versies, of geactualiseerde soortnamen-, waarnemers- of herbariumbestanden zullen op deze wijze direct voor iedereen beschikbaar zijn.

Het invoeren van waarnemingen m.b.v. de PC is geen gril van computer-freaks! Het is een grote steun voor de coördinatoren en biedt ook voor uzelf extra mogelijkheden. Tijdens het gebruik van Spot wordt de gebruiker al direct op mogelijke vergissingen gewezen. De kans op foute meldingen wordt dus kleiner. Ook kost de controle door de provinciale coördinatoren weinig tijd omdat daarvoor een speciaal programma is gemaakt. Bovendien blijkt geautomatiseerde invoer, na enige oefening, niet meer maar zelfs minder tijd te kosten dan het invullen van formulieren. U kunt ook overzichten maken van allerlei selecties uit uw ingevoerde gegevens. Om deze uit te printen heeft u echter wel andere software nodig (een eenvoudige tekstverwerker is voldoende), waardoor dit wat meer vertrouwdheid met de PC vereist. Het programma is nu eenmaal in de eerste plaats gemaakt voor de invoer van waarnemingen. Er zijn echter genoeg ervaren gebruikers die u zonodig kunnen en willen helpen. Laat u vooral niet afschrikken als er in het begin even iets niet helemaal lukt.